

Brusel 6. listopadu 2020
(OR. en)

12636/20

SAN 392
PHARM 49
SOC 672
MI 451
DEVGEN 161
FRONT 318
COVID-19 17

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	28. října 2020
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie

Č. dok. Komise:	COM(2020) 687 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE o dodatečných opatřeních v reakci na COVID-19

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2020) 687 final.

Příloha: COM(2020) 687 final

V Bruselu dne 28.10.2020
COM(2020) 687 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ A RADĚ
o dodatečných opatřeních v reakci na COVID-19

1. ÚVOD

Od doby, kdy Světová zdravotnická organizace uznala COVID-19 za hlavní ohrožení veřejného zdraví, které si vyžaduje globální úsilí, uplynulo více než osm měsíců. Evropa se přizpůsobila této bezprecedentní situaci a stála v čele celosvětové reakce. Vzhledem k tomu, že naše Unie čelí opětovnému nárůstu případů nákazy, jsou členské státy lépe připraveny a koordinovány, než tomu bylo v prvních měsících pandemie. Víme více o tom, jak bojovat proti šíření koronaviru a jak to učinit způsobem, který omezuje škody na našem každodenním životě. Zdraví a dobré životní podmínky občanů, rodin a komunit v celé Evropě jsou však i nadále bezprecedentně ohroženy a nejistota oslabuje naše společnosti a ekonomiky. V posledních týdnech došlo ke znepokojivému šíření viru v celé Evropě a musela být uplatněna nová opatření. Vzhledem k tomu, že zdravotní systémy jsou opět pod tlakem, je třeba učinit více pro kontrolu a zvládnutí situace, je nutné ochránit životy a živobytí a podpořit evropskou solidaritu.

Spolupráce mezi členskými státy se od začátku pandemie zlepšila, máme-li však účinně řešit hrozby, kterým čelíme, její význam je i nadále zásadní. Jednostranná a nekoordinovaná opatření podkopávají dopad reakce EU a důvěru občanů. **Uvolnění uplatňovaných opatření v letních měsících nebylo vždy doprovázeno kroky k vybudování dostatečné kapacity pro reakci. To znamená, že nyní jsou zapotřebí naléhavé kroky jak na vnitrostátní úrovni, tak na úrovni EU: v nadcházejících měsících mohou lidem a ekonomice pomoci důraznější opatření.**

Komise se od vypuknutí pandemie neúnavně snaží podpořit úsilí členských států na vnitrostátní úrovni. Opatření, která zavedla, pomohla mimo jiné udržet tok základního zboží a služeb, podpořila vnitrostátní systémy zdravotní péče, které se ocitly pod tlakem, podpořila hospodářství, usnadnila volný pohyb osob a překračování hranic a posílila připravenost. Evropské unii pomohla při přípravě její operativní reakce¹ také spolupráce s agenturami EU. Spolupracovali jsme na boji proti viru a udržení ekonomiky a zároveň řešili pochopitelný strach občanů a jejich únavu. Toto úsilí je nutno zachovat a posílit, dokud nebudou široce dostupné a zavedené spolehlivé léčebné postupy a/nebo očkovací látky.

V říjnu Evropská rada zdůraznila potřebu větší spolupráce: „pokračovat v úsilí o celkovou koordinaci na základě nejlepších dostupných vědeckých poznatků, zejména pokud jde o karanténní opatření, přeshraniční vysledování kontaktů, strategie testování, společné posuzování metod testování, vzájemné uznávání testů a dočasné omezení cest do EU, jež nejsou nezbytně nutné“². To odpovídá velkému přání občanů, aby EU hrála silnou úlohu³. **Toto sdělení stanoví další kroky v klíčových oblastech, aby se posílila reakce EU.**

2. DALŠÍ FÁZE OPATŘENÍ V RÁMCI REAKCE EU NA KRIZI

2.1. Zajištění toku informací s cílem umožnit informované rozhodování

Občané, tvůrci politik i podniky jsou závislí na informacích, aby mohli přijímat informovaná rozhodnutí: zásadní význam proto má zajištění kvality a včasnosti takových informací.

¹ Viz sdělení o krátkodobé zdravotní připravenosti EU na rozšíření onemocnění COVID-19 (COM(2020) 318, 15. července 2020).

² Závěry Evropské rady 15/20, 16. října 2020.

³ Podle výsledků standardního Eurobarometru 93 (zveřejněného v říjnu 2020) věří 62 % lidí, že EU v budoucnu přijme v souvislosti s pandemií správná rozhodnutí.

Aktuální, přesné, komplexní a srovnatelné epidemiologické údaje jsou nezbytné pro zjištění stavu šíření koronaviru na regionální a vnitrostátní úrovni. V následujících měsících bude nejdůležitější poskytování jak číselných, tak kvalitativních informací o testování, trasování kontaktů a dohledu nad veřejným zdravím. Sdílení údajů na datové platformě EU COVID-19 se musí stát normou: v současné době tuto platformu ke sdílení informací používá pouze pět členských států. Nový portál posíleného dohledu bude fungovat jako on-line vstupní místo pro všechny klíčové činnosti.

Centrálním bodem pro tok údajů je Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC), které je v této funkci zásadní a musí mít nutné informace. Při dohledu nad situací by mělo vycházet z údajů sestavených podle společných definic EU, aby bylo schopno lépe odhalovat první signály a podporovat přesnější posouzení rizik a reakce. Příští měsíc Komise předloží návrhy na zlepšení dlouhodobého rámce pro zdravotní bezpečnost na úrovni EU, mezitím však **musí členské státy zintenzivnit sdílení údajů** na společném základě a zajistit posílený a integrovaný systém dohledu v celé EU. To by mělo jít nad rámec údajů týkajících se samotné pandemie, například jde rovněž o údaje o hospodářské situaci a zdravotních systémech (dostupnost nemocničních lůžek a nedostatek léků). Sdílení poznatků o dopadu různých způsobů léčby je také zásadní pro efektivnost a účinnost reakce. Komise by měla v úzké spolupráci se střediskem ECDC usnadnit diskusi mezi epidemiology a dalšími odborníky na úrovni EU, aby bylo možné koordinovat vnitrostátní přístupy a výměnu osvědčených postupů. Bude zvaženo, zda je možné využít stávající sítě, nebo vhodné vytvořit novou platformu.

Tak bude možné lépe využívat nástroje k zacílení podpory EU tam, kde je jí nejvíce zapotřebí. Například přesné zmapování dostupnosti lůžek na jednotkách intenzivní péče by pomohlo při přesunu pacientů nebo lékařských týmů mezi členskými státy, který je možné podpořit prostřednictvím již zavedených opatření v oblasti mobility v hodnotě 220 milionů EUR.

Další kroky:

- *Členské státy by měly středisku ECDC a Komisi poskytovat veškeré relevantní údaje a používat při tom společná kritéria.*
- *Modernizovaný on-line portál střediska ECDC, který má do dubna 2021 shromáždit všechny klíčové údaje.*

2.2. Účinné a rychlé testování

Testování – ve spojení s trasováním kontaktů a účinnými postupy izolace – je jedním z hlavních dostupných nástrojů pro zpomalení šíření koronaviru. Přesné a rozsáhlé testování umožňuje přijímat nejlépe opodstatněná rozhodnutí v oblasti veřejného zdraví, rychlé testování umožňuje minimální přerušování vlastní práce zaměstnanců nemocnic nebo pečovatelských domů a rychlé přijetí opatření v epicentrech, například na univerzitách. Za určitých okolností může rovněž usnadnit cestování. Komise podporuje **vývoj spolehlivých testů, vnitrostátních strategií testování a rychlých testů na antigeny**⁴. Současné nedostatky v testovací kapacitě v souvislosti s opětovným nárůstem nákazy ukazují, že je nezbytné přijmout další urychlená opatření.

⁴ Sdělení Komise Pokyny k diagnostickým testům in vitro na COVID-19 a jejich funkční způsobilosti, C(2020) 2391, 15. dubna 2020.

Pro COVID-19 jsou nyní vyvinuty dva typy testů. Kategorie testů „polymerázová řetězová reakce s reverzní transkripcí“ se považuje za „zlatý standard“ z hlediska její přesnosti, ale tyto testy trvají déle a používají různá činidla, jejichž dodávky mohou být dočasně omezené. Rychlé testy na antigeny⁵ jsou novou generací rychlejších a levnějších testů na COVID-19 a umožňují získat výsledek testu často za méně než 30 minut. Tyto testy se začínají dostávat na trh a členské státy se stále více zabývají možnostmi jejich širšího využití. Nabízejí možnost rychlého, levného a včasného zjištění nejnakažlivějších případů nákazy, jsou však považovány za podstatně méně citlivé. To ukazuje, že jejich použití je třeba pečlivě zvážit: mohou být obzvláště přínosné v situacích, jako je podezření na rozšíření onemocnění COVID-19 ve vzdálených oblastech, nebo mohou pomoci vyšetřovat rozšíření onemocnění v rezidenčních zařízeních (např. pečovatelských domech) nebo v případech, kdy dochází k rozsáhlému komunitnímu přenosu.

Aby podpořila účinné testování, Komise dnes přijímá **doporučení Komise týkající se strategií testování na COVID-19, včetně použití rychlých testů na antigeny**. Doporučení stanoví klíčové prvky, které je třeba vzít v úvahu pro strategie testování na vnitrostátní, regionální nebo místní úrovni: rozsah strategií testování na COVID-19, skupiny, které mají být upřednostněny v případě problémů s kapacitou, a klíčové body související s testovacími kapacitami a zdroji. Tyto vnitrostátní strategie, o kterých se mají členské státy vzájemně informovat, by EU měla sledovat, aby se státy mohly navzájem poučit a aby se identifikovaly nedostatky, a to na základě včasných, přesných a srovnatelných údajů na vnitrostátní, regionální a místní úrovni. Doporučení by rovněž mělo urychlit výběr a nasazení rychlých a spolehlivých testů na antigeny.

Jako první krok Komise nyní uvolní **100 milionů EUR v rámci nástroje pro mimořádnou podporu na přímé nákupy rychlých testů na antigeny a jejich dodání členským státům**, a to na základě jasných kritérií, která odrážejí potřeby definované na vnitrostátní úrovni a přísná kritéria kvality. Souběžně s tím Komise rovněž zahajuje **společné zadávání veřejných zakázek**, aby členským státům umožnila přístup k těmto slibným testům ještě jinou cestou.

Testování hraje důležitou úlohu při usnadňování volného pohybu v EU. Některé členské státy požadují předchozí testování, které však závisí na schopnosti jiných členských států takové testy provádět. Cestujícím, kteří nemají možnost nechat se otestovat (například proto, že v členském státě odjezdu nejsou k dispozici testovací kapacity pro cestující bez příznaků), by mělo být nabídnuto, aby se testu podrobili po příjezdu⁶. Vzájemné uznávání obou typů testů je nezbytné. Podmínkou pro to, aby mohly být pro jakoukoliv činnost vyžadovány nebo doporučeny negativní testy na COVID-19, je dostupnost těchto testů a nutnost, aby všechny testy splňovaly dohodnuté minimální a dostatečné normy, aby mohly být uznány za platné. Pokud k takovému vzájemnému uznávání nedojde, mohlo by to být vážnou překážkou zejména v případě, že členské státy vyžadují nebo doporučují testování před cestou (viz oddíl 2.6 níže). Jak je uvedeno v doporučení Rady o koordinovaném přístupu k omezení volného pohybu, členské státy by měly posílit spolupráci v různých aspektech týkajících se testování, včetně ověřování osvědčení o testech, s přihlédnutím k výzkumu a poradenství epidemiologických odborníků, jakož i k osvědčeným postupům. Přeshraniční spolupráce při testování (např. při laboratorním zpracování) by byla jednou z možností, jak zmírnit nedostatek kapacit, dokud bude trvat.

⁵ Rychlé testy na antigeny jsou imunotesty, které zjišťují přítomnost virového antigenu.

⁶ Bod 17, doporučení Rady 2020/1475 ze dne 13. října 2020 o koordinovaném přístupu k omezení volného pohybu v reakci na pandemii COVID-19.

Další kroky:

- *Komise uvolňuje 100 milionů EUR z nástroje pro mimořádnou podporu na přímý nákup rychlých testů na antigeny a jejich co nejrychlejší distribuci členskými státy, a to na základě stanovené strategie přidělování.*
- *Komise zahájí společné zadávání veřejných zakázek s cílem zpřístupnit rychlé testy na antigeny a vyzývá všechny členské státy, aby se ho zúčastnily.*
- *Vnitrostátní strategie testování, které mají být předloženy do poloviny listopadu, a analýza, jež má být dokončena do konce listopadu.*

2.3. Plné využívání aplikací pro trasování kontaktů

Trasování kontaktů je jedním z nejdůležitějších nástrojů, jak zabránit šíření viru a přerušit řetězce přenosu. Rostoucí míra nákazy ztěžuje manuální trasování kontaktů. **Aplikace pro trasování kontaktů a varování mohou být skutečně přínosné díky využívání digitálních technologií k rychlejšímu zasílání varování.** Tyto aplikace upozorní uživatele, pokud se po určitou dobu nacházeli v blízkosti osoby, která oznámí pozitivní test na COVID-19: pravidla ochrany údajů a soukromí jsou přitom plně zajištěna. Soubor nástrojů EU⁷ podpořil vývoj mnoha vnitrostátních aplikací, které nyní spustilo 19 členských států a které si stáhlo 50 milionů Evropanů. Je to dobrý začátek, ale mají-li aplikace hrát při kontrole šíření koronaviru významnější roli, musí se používat v ještě větší míře. **Všechny členské státy by měly mít takovou aplikaci zavedenou** a na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni by mělo být vyvinuto nové komunikační úsilí, které zavádění těchto aplikací podpoří.

Na žádost členských států Komise rovněž nedávno zahájila řešení pro propojení vnitrostátních aplikací v celé EU prostřednictvím evropské služby federační brány (European Federation Gateway Service). Díky této službě jsou nyní propojeny tři národní aplikace (Německo, Irsko a Itálie) a pět dalších členských států se má podle očekávání připojit v nadcházejících dnech. Například uživatel německé aplikace tak může být varován, že byl v kontaktu s někým, kdo oznámil pozitivní test na COVID-19 prostřednictvím italské aplikace. Do konce listopadu se k této službě hodlá připojit dalších 16 členských států. **Komise je připravena pomoci členským státům při vývoji a zavádění vnitrostátních trasovacích aplikací a při jejich propojení prostřednictvím uvedeného rozhraní, jak jen to bude možné.**

Další kroky:

- *Komise podpoří členské státy při vývoji vnitrostátních trasovacích aplikací a při jejich propojení prostřednictvím evropské služby federační brány.*
- *Všechny členské státy by měly zavést účinné a kompatibilní aplikace, které umožní celoevropsky fungující systém.*

2.4. Účinné očkování

Vývoj a pořízení účinné očkovací látky je pro ukončení krize zásadní. V rámci strategie EU pro očkovací látky proti onemocnění COVID-19 Komise sjednává a uzavírá dohody o předběžném nákupu s výrobcí očkovacích látek, aby zajistila **co nejrychlejší přístup ke**

⁷ Společný soubor nástrojů EU pro členské státy, mobilní aplikace na podporu trasování kontaktů v rámci boje EU proti onemocnění COVID-19, síť pro elektronické zdravotnictví (eHealth), 15. dubna 2020. https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/covid-19_apps_en.pdf

slibným potenciálním očkovacím látkám, jakmile se prokáže, že jsou bezpečné a účinné, a to za co nejlepších podmínek. Dosud byly podepsány smlouvy s předběžnými platbami v hodnotě 1,02 miliardy EUR a předběžné rozhovory byly vedeny se třemi společnostmi s možností dalších předběžných plateb v hodnotě 1,45 miliardy EUR.

Neexistuje žádná záruka, že tyto potenciální očkovací látky úspěšně projdou testy. Proto je zapotřebí široké portfolio výrobců očkovacích látek. **Portfolio se bude průběžně přezkoumávat v závislosti na tom, jak bude postupovat vývoj očkovacích látek.** To bude rovněž vyžadovat dodatečné financování ze strany členských států v rámci nástroje pro mimořádnou podporu⁸. Kromě toho se zřizuje síť na podporu menších vývojářů slibných očkovacích látek⁹. EU rovněž stála v čele celosvětového úsilí o zajištění spravedlivého a rovného přístupu k očkovacím látkám a usnadnění jejich zavádění na celém světě, jakožto globálních veřejných statků, prostřednictvím nástroje COVAX¹⁰.

Očkovací látky samy o sobě nezachraňují životy – očkování však ano. Mít k dispozici očkovací látku nestačí. Musí být rovněž maximálně účinně distribuována a poskytnuta. Dne 15. října 2020 Komise stanovila klíčové kroky, které musí členské státy pro přípravu na očkovací látku přijmout¹¹. K těmto krokům patří příprava veškerého vybavení a infrastruktury k provedení imunizace a určení jasných prioritních skupin, které budou mít přednostní přístup k očkovacím látkám. Členské státy byly vyzvány, aby vypracovaly **vnitrostátní strategie očkování, které zajistí plnou připravenost**, a rozhodly o přístupu k očkování veškerého obyvatelstva.

Je nutné, aby se u těchto opatření postoupilo a aby byla při svém provádění maximálním možným způsobem koordinována. Komise zavede společný rámec pro podávání zpráv, aby členské státy mohly spolupracovat a vzájemně se učit. Evropské středisko pro prevenci nemocí sestaví první přehled vnitrostátních plánů očkování do konce října 2020, aby bylo možné získat poznatky a sdílet zkušenosti. Bude uspořádán „zkušební den“, který umožní podrobit plány pro strategie a poskytování očkovacích látek zátěžovým testům.

Občané také potřebují vědět, že očkovací látky jsou bezpečné. K tomu jsou zapotřebí spolehlivé údaje, přísné kontroly a plná transparentnost. Kromě důkladného schvalovacího postupu před použitím Komise vyzývá k nepřetržitému sledování, jak jsou očkovací látky zaváděny, a k posouzení dopadu očkovacích látek v reálném čase po zahájení hromadného očkování. Povolení před použitím bude vydávat Evropská agentura pro léčivé přípravky. Komise bude rovněž podporovat platformu pro studie provedené po vydání povolení, které budou sledovat bezpečnost, účinnost a dopad očkování.

S tím, jak se vyvíjí práce na vývoji a zavádění očkovacích látek, se pravděpodobně objeví další otázky, které mohou vyžadovat určitou míru koordinace a spolupráce mezi členskými státy na úrovni EU, jako je například používání potvrzení o očkování, které má být poskytnuto občanům.

Další kroky:

⁸ Nástroj pro mimořádnou podporu byl aktivován jako finanční složka společného evropského plánu na rušení opatření proti šíření koronaviru s cílem pomoci členským státům zmírnit bezprostřední důsledky pandemie a předvídat potřeby související se zrušením opatření a oživením.

⁹ Tato síť bude zřízena a financována v rámci programu Horizont 2020 ještě před koncem roku 2020.

¹⁰ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_1694

¹¹ Sdělení o připravenosti na strategie očkování a zavádění očkovacích látek proti COVID-19, COM(2020) 680, 15. října 2020.

- *Závěry z prvního přehledu vnitrostátních plánů očkování v listopadu.*
- *Platforma, která má být vytvořena jako součást strategie pro sledování účinnosti očkovacích strategií při jejich zavádění.*

2.5. Efektivní komunikace s občany

Efektivní komunikace je klíčovým prvkem jakékoli reakce na krizi v oblasti veřejného zdraví. Úspěch nebo neúspěch reakce na pandemii závisí do značné míry na zapojení společnosti, chování jednotlivců a dodržování doporučení v oblasti veřejného zdraví. Je proto naprosto nezbytné, aby bylo vyvíjeno trvalé úsilí v oblasti komunikace, aby byli občané informováni o epidemiologickém vývoji a o možných omezujících opatřeních, která musí být konzistentní a jasná, aby se podpořilo jejich dodržování ze strany občanů.

To je obzvláště důležité v kontextu nepravdivých a zavádějících informací, které se stále šíří, jakož i při řešení rizika „pandemické únavy“ a rostoucí neochoty dodržovat preventivní opatření, jako je omezení fyzického kontaktu a omezené sociální interakce. Je třeba vyvinout veškeré úsilí, aby se zajistilo, aby se cílená komunikace dostala i k nejzranitelnějším skupinám obyvatelstva a k těm osobám, u nichž je největší pravděpodobnost, že budou nákazu šířit prostřednictvím sociální interakce. Komunikace musí být jasná, konzistentní a aktuální. Zvláštní pozornost je třeba věnovat sledování sociálních médií a reakci na ně. Téma očkování je specifickou oblastí, u něhož musí veřejné orgány zintenzívnit svá opatření k boji proti dezinformacím, které jsou hlavní příčinou váhání, a koordinovat reakci na dezinformace.

Další kroky:

- *Všechny členské státy by měly znovu zahájit komunikační kampaně reagující na aktuální situaci.*

2.6. Zajištění základních dodávek

Od začátku epidemie podporuje EU výrobce, aby zajistili dostupnost základních léků a zdravotnického vybavení potřebných v boji proti COVID-19. Součástí tohoto úsilí bylo společné zadávání veřejných zakázek a vytváření strategických zdravotnických zásob, aby se zajistily klíčové dodávky. Rozsáhlé rámcové smlouvy uzavřené v rámci tohoto společného zadávání veřejných zakázek podpoří práci členských států na jejich připravenosti. Pokud vznikne naléhavá potřeba, je jako výraz evropské solidarity nejvíce potřebným členským státům dodáváno vybavení, jako jsou ventilátory, roušky a léčebné látky (např. remdesivir), a to jak v rámci rezervy zdravotnického vybavení rescEU, tak v rámci nástroje pro mimořádnou podporu. Účinná distribuce v rámci otevřeného jednotného trhu významně přispívá k účinné distribuci dodávek nezbytných pro zdravotnickou reakci. Komise bude i nadále pozorně sledovat vývoj a bude rychle reagovat na nepřiměřená jednostranná omezení přijatá v souvislosti s určitým zbožím, která poškozují kolektivní úsilí.

Otevřené společné zadávání veřejných zakázek (při kterém mohou zúčastněné členské státy a země zadávat objednávky)

POLOŽKY	DOSTUPNÉ OD	OBJEM (DÉLE NEŽ 12 MĚSÍCŮ)	ROZPOČTOVÝ STROP
---------	-------------	----------------------------	------------------

	RUKAVICE A KOMBINÉZY	Duben (rukavice) Květen (kombinézy)	Několik milionů	97 EUR	milionů
	OCHRANA OČÍ A DÝCHACÍCH CEST	Duben	20 milionů ochranných brýlí 12 milionů obličejových štítů 37 milionů respirátorů typu FFP2 26 milionů respirátorů typu FFP3 301 milionů roušek	1,4 EUR	miliardy
	Ventilátory	Duben	110 000 kusů	1,4 EUR	miliardy
	Laboratorní vybavení	Květen	30 různých položek	192 EUR	milionů
	LÉČIVÉ PŘÍPRAVKY POUŽÍVANÉ NA JEDNOTKÁCH INTENZIVNÍ PÉČE	Říjen (smlouvy se podepisují)	21 léčivých přípravků ve 45 dodávkách, více než 103 miliony lahviček léků	543 EUR	milionů
	REMDESIVIR (VEKLURY)	Říjen	Více než 500 000 léčebných použití	3,4 EUR	miliardy

Kromě testů (viz výše) probíhá rovněž **nové společné zadávání veřejných zakázek na zdravotnické vybavení** pro očkování (nosiče očkovaní, nádoby na odpad, injekční prostředky, dezinfekční prostředky, osobní ochranné prostředky a anestetika).

EU podpořila projekty zaměřené na nové průmyslové využití výrobních kapacit, aby bylo možné rychle reagovat na zvýšené potřeby ve všech členských státech. Členské státy se vyzývají, aby sledovaly výrobní kapacitu pro základní zdravotnické potřeby a zmapovaly možnosti flexibilní výroby na svém území. Současně EU stála v čele mezinárodního úsilí – v rámci skupiny G20 a na bilaterální úrovni – jehož cílem bylo zachovat klíčové dodavatelské řetězce otevřené a nenarušené. Jako další krok bude EU **v rámci Světové obchodní organizace prosazovat iniciativu „obchod a zdraví“**, která má napomoci tomu, aby byla přijata nová opatření a závazky, pokud jde o zachování pohybu zdravotnického zboží přes hranice.

Jedním krokem také byla podpora trhu, která spočívala ve **snížení zátěže spojené se cly a daní z přidané hodnoty (DPH)**. Komise schválila žádosti členských států o dočasné pozastavení cel a DPH na dovoz zdravotnického vybavení ze zemí mimo EU. Určila orientační seznam zboží, například jde o osobní ochranné prostředky, testovací sady, ventilátory a klíčové léky. **Toto opatření bude nyní prodlouženo do dubna 2021.**

Existuje také prostor pro další přizpůsobení rámce DPH, aby se zajistilo, že očkovací látky proti COVID-19 a testy na toto onemocnění budou pro zdravotnické služby a občany dostupnější. Komise proto navrhuje dočasně upravit pravidla, aby bylo možné uplatňovat **sníženou sazbu DPH nebo osvobození od DPH, pokud jde o testovací sady na COVID-19, a umožnit členským státům, aby u očkovacích látek proti COVID-19 stanovily nulovou sazbu.**

Další kroky:

- Pokročit v novém společném zadávání veřejných zakázek na vybavení pro očkování.
- Pozastavení cel a DPH z dováženého zdravotnického vybavení do konce dubna 2021.
- Komise vyzývá Radu, aby urychleně přijala návrh výjimek pro testovací sady a očkovací látky.

2.7 Usnadnění bezpečného cestování

Volný pohyb v rámci EU a schengenský prostor bez hranic jsou klíčovými úspěchy evropské integrace. V nejhorších obdobích první vlny pandemie mnoho vnitrostátních vlád a místních orgánů uplatňovalo omezení cestování na místní nebo regionální úrovni a znovu zavedlo kontroly na vnitřních hranicích uvnitř EU, přičemž povoleny byly pouze nezbytné cesty. Se zlepšením situace byly zrušeny kontroly volného pohybu uvnitř členských států i mezi nimi a většina členských států otevřela své hranice i pro cesty, které nebyly nezbytně nutné. Koordinace opatření souvisejících s osobami pohybujícími se po EU se od té doby zlepšila, a potřeba hraničních kontrol je tak nadále omezená. Veškerá zbývající opatření na ochranu vnitřních hranic související s COVID-19 by proto měla být rovněž zrušena.

Přesto většina členských států vyžaduje, aby cestující z jiných členských států podstoupili karanténu nebo testování před vstupem na jejich území nebo při něm, přičemž požadavky závisí na epidemiologické situaci. I když taková omezení mohou být odůvodněna v zájmu veřejného zdraví, **musí být přiměřená a nesmí *de iure* ani *de facto* diskriminovat občany jiných členských států¹²**. Kromě toho vznikla směsice různorodých pravidel, přičemž omezení se liší jak z hlediska toho, které regiony jsou zahrnuty, tak z hlediska toho, jaká opatření jsou při vstupu nutná (např. délka karantény nebo důležitost testování). Tato nejasná situace poškodila jak pro evropské hospodářství, tak výkon práva občanů na svobodu pohybu. Z tohoto důvodu Komise předložila návrhy na koordinovanější přístup¹³. Rada přijala doporučení¹⁴, v němž stanoví řadu důležitých kroků, které mají přinést jasnost a konzistentnost při určování regionů podle úrovně jejich rizika. ECDC rovněž začalo zveřejňovat společnou mapu, která by měla sloužit jako základ pro posouzení rizik členských států¹⁵. Členské státy by nyní měly tato opatření zavést, aby občanům a podnikům zajistily jasnost a předvídatelnost, a EU by měla prostřednictvím společného přístupu dále usilovat o sblížení povahy a rozsahu opatření.

¹² Například k diskriminaci *de facto* může dojít, pokud není v rámci požadavku na testování zajištěno vzájemné uznávání testů.

¹³ Návrh doporučení Rady ze dne 4. září 2020, COM(2020) 499.

¹⁴ Doporučení Rady 2020/1475 ze dne 13. října 2020 o koordinovaném přístupu k omezení volného pohybu v reakci na pandemii COVID-19.

¹⁵ K dispozici na internetové adrese: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/situation-updates/weekly-maps-coordinated-restriction-free-movement>

Vzhledem ke zhoršení epidemiologické situace bude zásadní, aby bylo i nadále možné bezpečně cestovat z profesních a naléhavých rodinných důvodů. Proto je důležité zajistit, aby byl uznáván seznam cestujících, kteří cestují z nezbytných důvodů a kteří jsou osvobozeni od požadavků na karanténu. To má významné hospodářské i osobní důsledky a musíme umožnit, aby naše hospodářství dále fungovalo, a to i v situaci, kdy se zpřísní omezení pohybu z jiných než nezbytných důvodů, aby se zpomalilo šíření COVID-19. Komise bude i nadále situaci pozorně sledovat.

Testovací protokol pro cestující

Agentura Evropské unie pro bezpečnost letectví a Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí spolupracují na pokynech pro testování, které by mohly použít orgány veřejného zdraví, letecké společnosti a letiště, a pomoci tak **bezpečnému příletu cestujících**¹⁶. Výsledkem této práce, do které jsou plně zapojeny vnitrostátní orgány, je nyní testovací protokol EU pro ochranu zdraví. Ten by měl napomoci tomu, aby na provádění testování mohla být uplatňována společná pravidla, která by zahrnovala oblasti, jako je načasování testů (jak před odletem, tak při příletu), potvrzení o testech provedených v jiném členském státě, cílové skupiny, zdroje a infrastruktura potřebné na letištích, a tato společná pravidla by mohla být rozšířena i na další potenciální místa. Vždy by se přitom mělo zohlednit hlavní kritérium proporcionality¹⁷.

Jednotná karanténní pravidla

Vývoj strategií testování založených na ověřených technologiích a dostupných kapacitách by měl být rovněž základem pro navržení **politiky EU v oblasti karantény**. V současné době existuje široká škála uplatňovaných opatření, neboť členské státy různě posuzují dopady na zdraví, omezení svobody a pravděpodobné dodržování předpisů. Například některá karanténní opatření jsou prováděna na dobrovolném základě, jiná jsou povinná. Některá opatření závisí na testování a také délka karantény se liší (od sedmi do čtrnácti dní). Komise pověřila Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí, aby poskytlo k otázce karantény vědecké pokyny, které by umožnily vypracovat ve spolupráci s členskými státy společný a přiměřený evropský přístup.

Společný formulář pro vyhledávání cestujících

Formuláře pro vyhledávání cestujících pomáhají členským státům při posuzování rizik při příjezdu a umožňují trasování kontaktů. Rada se dohodla, že bude pracovat na vytvoření **společného evropského digitálního formuláře pro vyhledávání cestujících**, který by pomohl jak rychlému zpracování informací, tak i zlepšení výměny údajů mezi členskými státy. Na rozvoji tohoto konceptu¹⁸ pro zavedení společného systému se pracuje od července. Nutné je plně dodržovat požadavky na ochranu údajů. Každý členský stát EU by měl přístup pouze ke svým vnitrostátním údajům a výměna osobních údajů pro účely trasování kontaktů by probíhala prostřednictvím stávajících kanálů. Příští měsíc bude spuštěn pilotní projekt,

¹⁶ Vycházejí se z Protokolu pro bezpečnost a ochranu zdraví v letectví (Aviation Health Safety Protocol), který v květnu 2020 vypracovaly EASA a ECDC. Na společné strategii testování cestujících na mezinárodních letištích EU se rovněž pracovalo v rámci společné akce „EU Healthy Gateways“.

¹⁷ Například relativní náklady a přínosy rychlého testování během čekací doby pro nástup na palubu na letišti nebo čekací doby v přístavu se značně liší od nákladů a přínosů testování u silniční dopravy na hraničních přechodech.

¹⁸ Sdělení Komise o krátkodobé zdravotní připravenosti EU na rozšíření onemocnění COVID-19 (COM(2020) 318 final, 15. července 2020). https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication_-_short-term_eu_health_preparedness.pdf

kteřý umožní členským státům připravit se na používání tohoto konceptu a připraví půdu pro zavedení evropského formuláře pro vyhledávání cestujících od prosince.

„Re-open EU“

Plánování cestování a jeho realizace je v Evropě stále složitější a občané potřebují jasné informace, aby se minimalizovala rizika a náklady. Komise spustila v polovině června **internetový nástroj „Re-open EU“**, který má poskytovat včasné a přesné informace o zdravotních opatřeních a cestovních omezeních ve všech členských státech. Od jeho spuštění jej použilo téměř 7 milionů návštěvníků. Jakmile členské státy středisku ECDC poskytnou veškeré nutné informace, stane se tento nástroj jednotným kontaktním místem pro informace o opatřeních v oblasti zdraví a možnostech cestování v rámci EU.

Nástroje, jako je Re-open EU, mají zásadní význam pro to, aby se občanům pomohlo při přijímání informovaných rozhodnutí o cestování a zároveň se zachovala bezpečnost a zdraví, jakož i podpořilo hospodářství. Cestovní ruch představuje přibližně 10 % HDP EU a v některých členských státech je to až 25 %. V současnosti se vyvíjí mobilní aplikace Re-open EU, která bude spuštěna v nadcházejících týdnech. Přínos těchto nástrojů se samozřejmě snižuje, pokud informace přijdou pozdě nebo jsou neúplné, např. u zavedených opatření nevypovídají o regionálních rozdílech. Aby se jejich přínos maximalizoval a aby informace byly přesné a aktuální, vyzývá Komise členské státy, aby:

- včas a pravidelně aktualizovaly informace o opatřeních v oblasti zdraví a cestování, pokud se tato opatření změní, a to ještě před jejich oznámením,
- poskytovaly úplné a přesné informace,
- uváděly regionální informace, pokud je to možné a relevantní.

Pokyny k cestám z nezbytných důvodů ze zemí mimo EU

V březnu 2020 bylo zavedeno dočasné omezení cest do EU, které nejsou nezbytně nutné, a toto omezení bylo několikrát prodlouženo. V souvislosti s tím byl vytvořen seznam zemí, u nichž by mohla být zrušena cestovní omezení ohledně cest, které nejsou nezbytně nutné, a tento seznam byl pravidelně aktualizován.

Jedním z účelů doporučení bylo určit jisté **kategorie osob, u kterých budou důvody pro cestování považovány za nezbytné, a proto budou od daných omezení osvobozeny. To je třeba dále upřesnit a Komise přijímá pokyny, aby podpořila jednotné uplatňování.** Doporučení bude Komise průběžně přezkoumávat, aby bylo možné používaná kritéria aktualizovat v závislosti na vývoji situace.

Další kroky:

- *Plné provedení doporučení Rady ze dne 13. října 2020 ze strany členských států a další kroky směrem ke společnému přístupu k omezení volného pohybu.*
- *Komise bude spolupracovat s ECDC a členskými státy na společném přístupu ke karanténě (příspěvek ECDC v listopadu 2020).*
- *Společný evropský digitální formulář pro vyhledávání cestujících, který má být zaveden v prosinci 2020.*
- *Mobilní aplikace Re-open EU, jež bude spuštěna v nadcházejících týdnech.*
- *Přezkum kritérií, která mají v rámci konceptu společného přístupu k volnému pohybu uplatňovat všechny členské státy.*

2.8 Rozšíření používání „zelených pruhů“

Používání tzv. zelených pruhů – které mají zejména u silniční nákladní dopravy umožnit překročit hranice za méně než 15 minut – pomohlo zachovat dodávky zboží a hospodářskou strukturu EU. To významně přispělo k omezení škod způsobených pandemií na každodenním životě. Situaci nadále ztěžují některá omezení, včetně uplatňování karanténních omezení a uzavírání důležitých služeb pro řidiče nákladní dopravy – tato omezení je třeba přezkoumat. Uzavření hranic vede k závažným zpožděním, která negativně postihují nákladní vozidla a jejich zboží, jakož i poskytovatele služeb a příhraniční pracovníky. **Aby se zajistilo, že multimodální doprava bude účinně fungovat, navrhuje Komise rozšířit používání zelených pruhů i na oblasti, jako je železniční nákladní doprava, letecká nákladní a lodní nákladní doprava, a přijmout zvláštní opatření pro námořníky.** Cílem rozšíření používání zelených pruhů je zajistit, aby v případech, kdy členské státy skutečně zavedou dočasná omezení na hranicích nebo hygienické kontroly, tato omezení nadměrně nebránila jednotnému trhu, a zejména volnému pohybu zboží, volnému pohybu přeshraničních služeb a volnému pohybu přeshraničních pracovníků a pracovníků v dopravě přes hranice.

Další krok:

- Komise bude situaci pozorně sledovat, aby bylo zajištěno, že hraniční přechody bude i nadále možné plynule překročit (u 90 % hraničních přechodů do 15 minut).

3. ZÁVĚR: VYTVOŘENÍ SILNĚJŠÍHO RÁMCE PRO BUDOUCNOST

Je třeba se poučit ze zkušeností získaných při průběžné práci na zlepšování celosvětové, evropské a vnitrostátní reakce na opětovný nárůst pandemie, aby byl zaveden spolehlivý systém pro budoucnost. COVID-19 odhalil řadu nedostatků ve strukturách a opatřeních EU pro reakci na zdravotní krizi a reakce *ad hoc* ukázaly, že potenciál koordinace nebyl plně využit. **Členské státy samy požadovaly jednodušší a koordinovanější přístup a ten by měly nyní také uplatnit.**

Dne 11. listopadu Komise přijme balíček iniciativ, který položí první stavební kameny evropské zdravotní unie. Balíček bude mj. obsahovat návrh na řešení vážného přeshraničního ohrožení zdraví, který stanoví komplexnější přístup k připravenosti na krize, dohledu a reakci na ně. V jeho rámci budou rovněž navrženy změny v mandátech Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí a Evropské agentury pro léčivé přípravky, aby mohly lépe přispívat k připravenosti na krize a k reakci na ně. Tato opatření by měla odstranit větší strukturální nedostatky a zavést zlepšení, která jsou zapotřebí pro rámec EU pro zdravotní bezpečnost. Další změny jsou v budoucnu zapotřebí v odvětví dopravy, neboť jsou zde nutné dodatečné integrované mechanismy pro stavy nouze.

Nadcházející měsíce budou náročné. Zkoušce bude podrobena schopnost reakce zdravotnictví a vlády budou stát před obtížným rozhodnutím o tom, jaká omezení jsou nutná ke kontrole šíření viru. Kroky uvedené v tomto sdělení ukazují, jak EU může a musí jednat, aby úsilí o boj proti opětovnému nárůstu nákazy dostalo evropský rozměr. Je nutné spolupracovat, aby se využil potenciál nových technologií, zajistilo se co nejúčinnější využití omezených zdrojů a rovněž se zajistilo, aby občané a podniky měli i nadále prospěch z hospodářských a společenských přínosů jednotného trhu. Je nutné, aby se na realizaci opatření navržených v tomto sdělení rychle dále pracovalo jak na úrovni členských států, tak i na úrovni EU.